

80. výročí Pěveckého sboru slovenských v Trenčíně - živý doklad česko-slovenské

Pěvecký sbor slovenských učitelů (Spevácky zbor slovenských učiteľov - SZSU) je nejznámějším amatérským mužským pěveckým sborem na Slovensku. Celá desetiletí patří ve své kategorii nejen k domácí, ale i evropské špičce. Sídlem sboru je od roku 1933 známé lázeňské městečko Trenčianské Teplice.

Pěvecký sbor slovenských učitelů vznikl 3. března 1921 v Trenčíně. Vzory pro jeho založení byly Pěvecké sdružení moravských učitelů (1903) a Pěvecké sdružení pražských učitelů (1912). Vznik samostatného Československa vytvořil příznivé podmínky pro založení obdobného pěveckého tělesa na Slovensku. Zakládajícím dirigentem byl prof. Miloš Ruppeldt, ředitel první hudební školy pro Slovensko v Bratislavě. Prof. Ruppeldt už v době 1. světové války v letech 1915-16 založil v Moskvě pěvecký kroužek Čechů a Slováků, kteří zběhli z rakousko-uherské armády k Rusům a sdružili se do Česko-slovenského spolku v Moskvě. V ruském prostředí dozrávala myšlenka "založit Sbor slovenských učitelů na způsob moravských a pražských pěveckých sborů, který po neúnavné práci, vyzbrojen českou horlivostí a pedantností bude moci dělat divy po celém Slovensku, Československu, ba i dále."

Sbormistrovy prorocké sny se začaly naplňovat. Po tvrdé práci vystoupil sbor poprvé 11. srpna 1922 před členy Slovenského kruhu v Trenčíně, kdy v programu byly zastoupeny skladby z české tvorby od J.B. Foersterova Vstav sí, vstav si vlastovko, Skřivánkovi, Polní cestou a Má divenka od Zdeňka Fibicha. První vystoupení velmi příznivě hodnotila kritika v 569. čísle Lidových novin z 13. listopadu 1923, kde se mimo jiné píše: "Česká veřejnost by vykonala dobrou službu jak mladému sdružení, tak československé vzájemnosti, kdyby pořádány byly koncerty sdružení toho po městech moravských a českých. Úroveň výkonu spolu s vůdčí myšlenkou sboru toho podpory podobně si zasluhují plným právem."

V zimě 1922-23 konzultoval prof. Ruppeldt své umělecké záměry s dirigentem PSMU

V Kroměříži, 1932

prof. F. Vachem při vystoupení v Bratislavě. Dohodli se, že Ruppeldt přijde jako pozorovatel na zkoušku PSMU. Vida pěveckou vyspělost a uměleckou zdatnost moravských kolegů, propadl skepticizmu. Ruppeldt vzpomíná: "Prof. Vach se ostře, ba až přísně na mne obrátil, uhodil pěsti do stolu až sklenice zařinčely a řekl mně jen tolik - krátce a jasně: vytrvat, vytrvat!"

F. Vach byl skvělý člověk. Pomohl nejen povzbuzením, ale též hudební literaturou a propagací SZSU v moravském a českém prostředí. Sbor se umělecky vzdělával a v roce 1925 dostal první pozvání na zahraniční účinkování do Polska. Úsilí zaměřil též na zlepšení materiální stránky své existence a organizoval celonárodní učitelskou sbírku na výstavbu vlastního sídla, Domova SZSU v Trenčianských Teplicích. Je ku cti bratrům z Moravy a Čech, že i odtud přišly dobrovolné finanční příspěvky, evidované v archivu Domova SZSU do dnešní doby. Objekt byl slavnostně otevřen 16. července 1933.

Miloš Ruppeldt vedl sbor v letech 1921-43. Jeho nástupcem se stal prof. Jan Strelec, uznávaný hlasový pedagog, který dirigoval SZSU v letech 1945-54. Nastudoval s ním mnohé skladby z původní slovenské tvorby (F. Kafenda, A. Moyzes, E. Suchoň), přičemž preferoval kultivovaný hlasový projev sboru. Prof. Dr. Juraj Haluzický pracoval se sborem v letech 1954-77. Byl žákem J. Strelce a vedoucím odboru sborového dirigování na VŠMU. Měl smysl pro vrcholnou disciplínu, zvláště v oblasti intonace a rytmu. Prezentoval sbor na mnohých evropských podiích. Tradice svých předchůdců úspěšně rozvíjí od roku 1977 současný dirigent prof. Petr Hradil. Jako vysokoškolský pedagog na VŠMU a předseda rady Asociace pěveckých sborů Slovenska má mimořádné umělecké a pedagogické znalosti, co prokázal zvláště v oblasti mistrovské dramaturgie. Nastudoval se sborem a premiérově uvedl mnohé písně skladatelů 20. století.

Za období svého působení SZSU vystupoval na více než 2000 koncertech doma, v Evropě, Kanadě a USA. Z toho kolem 200 bylo v Čechách a na Moravě. V současnosti dělá poslední přípravy na koncertní turné po Japonsku (29.6. - 10.7.1.r.). Sbor dosáhl nejvyšší kvalitativní úrovně. Vyvrcholením bylo vítězství na mezinárodním festivalu Smetanova Litomyšl v roce 1995. Vyspělé české publikum okouzli zvláště překrásným provedením Smetanovy Písně na moři a před závěrečným galakonzertem též přednesem české státní hymny. Čeští odborníci srdečně a upřímně sboru blahopřáli, ale zároveň s jistotou dávkou nostalgie konstatovali, že SZSU

Výchovný koncert v Banské Bystrici, 1988

učitelů vzájemnosti

kvalitativně předstihl současnou českou sborovou interpretaci, která stagnuje.

Závěrem dlužno připomenout, že ve sboru byli a jsou v nemalé míře zastoupeni i naši krajané. Vzpomeňme namátkově dirigenta prof. Haluzického, zpěváky pp. Klimeše, Šimáčka a současného dirigenta prof. Petra Hradila. Narodil se v Brně dne 29.4.1940 v hudební rodině, tátnek Karel byl známým brněnským dirigentem (zemřel v roce 1980). Syn Petr vystudoval dirigentství na VŠMU v Bratislavě u prof. Haluzického. Je řádným profesorem na Univerzitě Matěje Béla v Banské Bystrici. Dlouhá léta byl rovněž dirigentem pěveckého sboru Lúčnica v Bratislavě. Převzetím dirigentské tak-

Setkání sboru v Trenčianské Teplé s T. G. Masarykem, 1933

tovky na podzim 1977 se stal nejdéle účinkujícím dirigentem sboru, celých 24 let. Sám je milovníkem lidových písní z Moravského Slovácka.

Pěvecký sbor slovenských učitelů udržuje dosud velmi čilé styky zvláště s Pěveckým sdružením moravských učitelů. Zúčastňuje se často na významných kulturních akcích v České republice, kde nachází velmi hřejivé prostředí a vděčné publikum. Důkazem budiž nejnovější pozvání do Opavy na dny 6. a 7. října letošního roku.

Podle materiálů poskytnutých Mgr. Rudolfem Zákem, ředitelem Domova SZSU v Trenčianských Teplicích

připravil Ivan Kubela
Foto: archiv SZSU

Vzácné pozornosti se těšili dva němečtí žurnalisté Michael Adams s Wolfgangem Jungem, jejichž fotografický projekt *Šel jsem za deštěm* zaujal prezidenta SR Rudolfa Schustera a prezidenta ČR Václava Havla. Oba napsali příspěvky do stejnojmenné knihy, jejíž část jsme mohli vidět na výstavě v bratislavské galerii Profil. Vernisáže se zúčastnil R. Schuster s manželkou (na snímku), kde autorem odevzdal prezidentskou medaili.

Pod patronátem prezidentů

Mladí Němci v podtitulku projektu *Obrazy a texty z Čech a Slovenska* upřesňují výsledek sedmiletých toulek po našem území. Zachytili realitu v Praze, Mezilaborcích, Košicích, Komárně, Velkém Blahově, Liberci, Banské Bystrici a jiných městech.

PE
Foto: autor

Ředitelky ostravské a košické knihovny podepsaly smlouvu o spolupráci

Zaostřeno na regiony

Ostrava a Košice měly k sobě vždy blízko, a to už od postavení Košicko-bohumínské dráhy před stotřetími lety. Tato dvě města neoddelila ani státní hranice, ani menší pohyb na dráze. Právě naopak. Zdá se, že Ostrava a Košice nejenže na sebe nezapomněly, ale dokonce své dávné kontakty obnovují, zkvalitňují a dá se říct až zjemňují. Ano, tento výraz je na místě, protože tentokrát si přátelsky stiskly ruce dvě ženy. Ředitelky Veřejné knihovny Jana Bocatia v Košicích PhDr. Klára Kernerová a Knihovny města Ostravy Mgr. Miroslava Šábelová.

"K rozšíření, utužení naší vzájemné spolupráce samozřejmě nedošlo jen tak, z ničeho nic. Tradice mezi košickými a ostravskými knihovnami tu byla už dávno. Ještě před revolucí jsme například spolupracovali v oblasti práce s dospívající mládeží, v níž měli Češi dobré výsledky. To nás při našich setkáních s paní ředitelkou Šábelovou inspirovalo a řekli jsme si, že pokračování takové spolupráce bude užitečné pro obě strany." Klára Kernerová neskrývala svoji spokojenost.

Výsledkem rozhovorů ředitelky obou institucí je podepsání smlouvy o vzájemné spolupráci, k níž došlo v prvních květnových dnech. Původně měla být uzavřena paralelně se smlouvou magistrátů obou měst. Ale ta zatím podepsána nebyla, a tak se ředitelky knihoven rozhodly na ni nečekat. "Předmětem smlouvy je spolupráce ve všech oblastech knihovnické činnosti a kromě toho i v kulturní, především literární oblasti. Chceme prezentovat práci regionálních autorů, a to nejen písničích, ale i fotografujících. V Košicích jsme při příležitosti podepsání smlouvy zároveň zahájili i

jubilejní výstavu fotogalerie NOVA, na níž se zúčastňuje i celá řada českých autorů. Včetně známého Jindřicha Štrejta, který fotografii vyučuje i na ostravské univerzitě," řekla K. Kernerová a dodala, že knihovnictví a informační technologie jsou v Čechách na vyšší úrovni, proto se bude čemu učit.

Novou etapu vzájemných vztahů si pochvaluje i Mgr. Miroslava Šábelová. Na rozdíl od své košické kolegyně je na tom ve své instituci po finanční stránce o něco lépe, ale rozšíření kontaktů jednotlivých regionů považuje právě tak za velmi významné.

"Přijela jsem do Košic především proto, abychom s paní ředitelkou Kernerovou začaly přemýšlet již nad konkrétní náplní spolupráce. Z naší strany to bude samozřejmě propagace Košic, v širších souvislostech i celého Slovenska a také propagace slovenského jazyka. Pokud jde o celkový rozsah další spolupráce, já říkám, že je možné všechno. Především to bude onen akcent na regiony a jejich kulturu."

Pravda je taková, že péče, kterou stát věnuje knihovnám, se v Čechách a na Slovensku nedá srovnávat. Vždyť jenom staronový objekt ostravské knihovny, v níž bude sídlit i alternativní divadelní scéna Aréna, se momentálně rekonstruuje nákladem téměř sta milionů korun. Počty počítačových pracovišť jsou v poměru pět k jedné, a takto by se dalo pokračovat. Nejde tu však o nějaké lamentování. Spíš o to, že je třeba i slovenským úředníkům ukázat, že když se chce, tak se i dá. A možná se i hlasitěji hlásit o to své.

Peter Pačaj